

Samorząd Województwa Dolnośląskiego

Samorząd terytorialny opiera się na istnieniu w granicach państwa wyodrębnionych jednostek organizacyjnych, posiadających:

1. własną osobowość prawną;
2. własny budżet;
3. przydzielone zadania do realizacji;
4. granice administracyjne;
5. własne władze, mogące stanowić akty prawne obowiązujące mieszkańców danej jednostki samorządu terytorialnego.

Jednostka samorządu terytorialnego w zakresie zadań własnych i zleconych jest **niezależna** od innych jednostek tego samego lub innego szczebla, jak również od organów władzy centralnej (państwowej). **Stanowi to istotę samorządności.**

W Polsce istnieją **trzy** szczeble samorządu terytorialnego:

1. najniższy – gminny;
2. pośredni – powiatowy;
3. najwyższy – wojewódzki.

Na każdym ze szczebli samorządu wyróżnić możemy władzę uchwałodawczą (Rada Gminy/Rada Powiatu/Sejmik Województwa) oraz wykonawczą (Wójt, Burmistrz, Prezydent Miasta/Starosta/Zarząd Województwa).

Mieszkańcy województwa mają zagwarantowane prawo wyboru swoich przedstawicieli, którzy tworzą następnie najwyższe władze województwa i stanowią w imieniu ogółu mieszkańców prawa obowiązujące na terenie tejże jednostki samorządu terytorialnego.

Władzami województwa są Sejmik oraz Zarząd województwa.

Sejmik Województwa jest organem stanowiącym i kontrolnym województwa, regionalnym odpowiednikiem Sejmu. Jego kadencja trwa 4 lata – przed upływem kadencji Sejmik odwołać można jedynie w drodze referendum. Obecna kadencja Sejmiku Województwa Dolnośląskiego jest jego piątą kadencją, licząc od powstania Samorządu Województwa Dolnośląskiego w 1999 r.

W skład sejmiku województwa wchodzi radni wybrani w wyborach bezpośrednich, w liczbie proporcjonalnej do liczby mieszkańców województwa – w przypadku Województwa Dolnośląskiego Sejmik składa się z **36** radnych.

Organizację i szczegółowy tryb pracy Sejmiku i Zarządu określa **Statut Województwa**, uchwalany przez Sejmik i wymagający akceptacji Prezesa Rady Ministrów.

Pracami Sejmiku kieruje jego Przewodniczący oraz maksymalnie 3 Wiceprzewodniczących, którzy ze względu na rozdzielenie władzy uchwałodawczej od wykonawczej nie mogą łączyć tej funkcji z funkcją członka Zarządu lub Marszałka Województwa. Zadaniem Przewodniczącego jest między innymi organizowanie pracy Sejmiku poprzez zwoływanie i prowadzenie sesji Sejmiku oraz czuwanie nad przestrzeganiem prawa w procedurze uchwałodawczej.

Organami Sejmiku są Komisje. W Sejmiku działa 10 komisji stałych, zajmujących się głównymi obszarami działalności samorządu województwa. Komisje z założenia tworzą swego rodzaju zespoły problemowe, uczestniczą w procedurze uchwałodawczej wydając opinie na temat projektów uchwał, współtworząc uchwały, same posiadają również inicjatywę uchwałodawczą.

Oprócz komisji stałych do wykonywania określonych zadań Sejmik może powoływać komisje doraźne. Zwykle są to działania o charakterze incydentalnym, takie jak przygotowanie projektu statutu, projektu flagi województwa czy opracowanie konkretnego projektu programu czy strategii.

KOMISJE STAŁE:

Komisja Budżetu i Finansów

Komisja Polityki Rozwoju Regionalnego i Gospodarki

Komisja Uchwałodawcza, Przestrzegania Prawa i Bezpieczeństwa

Komisja Współpracy Zagranicznej

Komisja Polityki Społecznej, Zdrowia i Rodziny

Komisja Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Komisja Rolnictwa i Rozwoju Obszarów Wiejskich

Komisja Kultury, Nauki i Edukacji

Komisja Rozwoju Turystyki, Sportu i Rekreacji

Komisja Rewizyjna

W Sejmiku funkcjonują również **kluby radnych**, zrzeszające radnych tej samej opcji politycznej. Klub taki założyć może minimum 5 radnych. Kluby uczestniczą w procedurze uchwałodawczej, posiadają inicjatywę uchwałodawczą, opiniują i współtworzą projekty uchwał. Mają zagwarantowany osobny głos na sesjach Sejmiku przy procedowaniu każdego projektu uchwały.

Sejmik podejmuje swoje rozstrzygnięcia na sesjach, odbywających się w miarę potrzeby, nie rzadziej jednak niż raz na kwartał. W Sejmiku Województwa Dolnośląskiego przyjęto zasadę, iż sesje odbywają się w ostatni czwartek każdego miesiąca, oprócz sierpnia, który jest zwyczajowo uznawany za miesiąc wakacyjny. Rozstrzygnięcia Sejmiku mają postać uchwał, podejmowanych w drodze głosowania zwykłą większością w głosowaniu jawnym.

W określonych ustawowo sprawach, takich jak wybór Przewodniczącego, stosuje się głosowanie tajne.

Szczególnie ważna jest funkcja kontrolna Sejmiku. Sejmik wybiera Marszałka Województwa, następnie na jego wniosek pozostałych członków Zarządu. Sejmik kontroluje prace Zarządu, podejmuje uchwały zobowiązujące Zarząd do konkretnych działań, uchwała projekt budżetu, a następnie udziela absolutorium Zarządowi z tytułu jego wykonania lub też odwołuje Zarząd w razie stwierdzenia, iż absolutorium nie może być udzielone.

Drugim z organów władzy w województwie – tym razem wykonawczym - jest Zarząd. Składa się on z 5 osób – Marszałka Województwa, który jest przewodniczącym Zarządu, maksymalnie 2 Wicemarszałków oraz Członków Zarządu. Marszałek i pozostali Członkowie Zarządu wybierani są przez Sejmik i nie muszą sami być radnymi. Sejmik może również odwołać Marszałka Województwa jak również poszczególnych członków Zarządu.

Marszałek Województwa wydaje zarządzenia, natomiast Zarząd podejmuje uchwały, podobnie jak Sejmik przyjmując je w głosowaniach, przy czym głos Marszałka jest zawsze rozstrzygający w wypadku równej liczby głosów. Marszałek Województwa organizuje pracę zarządu województwa i Urzędu Marszałkowskiego, kieruje bieżącymi sprawami województwa (m.in. wydaje decyzje w sprawach indywidualnych) oraz reprezentuje województwo w kontaktach zewnętrznych – np. z innymi samorządami, z regionami zagranicznymi.

Nadzór nad działalnością samorządu województwa sprawują:

1. Wojewoda – organ nadzoru nad jednostkami samorządu terytorialnego pod względem legalności;
2. Prezes Rady Ministrów – możliwość złożenia wniosku o rozwiązanie przez Sejm organu stanowiącego jednostki samorządu terytorialnego, jeżeli organ ten rażąco narusza Konstytucję lub ustawy;
3. Regionalna Izba Obrachunkowa (RIO) – kontroluje gospodarkę finansową samorządu, w tym realizację zobowiązań podatkowych oraz zamówienia publiczne;
4. Samorządowe Kolegium Odwoławcze (SKO) – rozpatruje odwołania od decyzji Marszałka Województwa.

Przykłady konkretnych działań Województwa Dolnośląskiego:

Edukacja:

- Samorząd Województwa Dolnośląskiego prowadzi kilka szkół, takich jak Zespół Szkół Specjalnych przy Wielospecjalistycznym Szpitalu w Miliczu, Zespół Szkół Agrotechnicznych w Bożkowie czy też Szkoła Policealna Medyczna im. Marii Curie-Skłodowskiej we Wrocławiu;
- prowadzi program "zDolny Śląsk", czyli Dolnośląski System Wspierania Uzdolnień między innymi poprzez przyznawanie stypendiów.

Kultura:

- Samorząd jest organizatorem wielu instytucji kultury na Dolnym Śląsku m.in.: Teatr Polski we Wrocławiu, Teatr Dramatyczny im. Jerzego Szaniawskiego w Wałbrzychu, Opera Wrocławska, Filharmonia im. Witolda Lutosławskiego we Wrocławiu, Filharmonia Sudecka w Wałbrzychu, Filharmonia Dolnośląska w Jeleniej Górze;
- Samorząd udziela też dotacji na prace konserwatorskie, restauratorskie lub roboty budowlane przy zabytkach.

Współpraca Zagraniczna:

- Dolny Śląsk współpracuje z wieloma Regionami Europejskimi i w ramach tej współpracy możliwe jest nawiązywanie kontaktów z partnerami w różnego rodzaju obszarach. Regionami partnerskimi Dolnego Śląska są między innymi Dolna Saksonia (Niemcy), Kraj Pardubicki (Czechy), Obwód Dniepropietrowski (Ukraina), Obwód Leningradzki (Rosja);
- Dolny Śląsk jest również Członkiem Organizacji Międzynarodowych, takich jak Europejskie Stowarzyszenie Rozwoju Obszarów Wiejskich I Odnowy Wsi, Zgromadzenie Regionów Europy.

Polityka Społeczna i Ochrona Zdrowia:

- kreowanie polityki zdrowotnej w Województwie – Zarząd podejmuje decyzje na przykład o budowie nowych jednostek na terenie województwa (np. Nowy Szpital Wojewódzki);
- opracowywanie programów zdrowotnych dla regionu, mających na celu poprawę bezpieczeństwa zdrowotnego mieszkańców Dolnego Śląska, (np. Program poprawy opieki perinatologicznej, Program ochrony zdrowia psychicznego);
- promocja i ochrona zdrowia – Urząd Marszałkowski organizuje kampanie edukacyjne (np. nowotwór prostaty, nowotwór piersi, itp.).

Sport i Rekreacja:

- program rozwoju bazy sportowej „Dolny Śląsk dla Królowej Sportu”;
- szkolenie dzieci i młodzieży uzdolnionej sportowo, organizacja imprez sportowych, upowszechnianie kultury fizycznej oraz promocja sportu;
- stypendia sportowe;
- nagrody sportowe;

Turystyka:

- składka członkowska Urzędu Marszałkowskiego dla Dolnośląskiej Organizacji Turystycznej, między innymi na prowadzenie Dolnośląskich Punktów Informacji Turystycznej, zlokalizowanych na Dworcu Głównym PKP we Wrocławiu oraz w Porcie Lotniczym;
- przeprowadzenie egzaminów na uprawnienia pilota wycieczek i przewodnika turystycznego oraz zakup materiałów i artykułów do organizowania prac Komisji Egzaminacyjnej ds. Turystyki;
- projekt pn. „Promocja Dolnego Śląska”.

Rozwój Regionalny i Gospodarka:

- Instytut Rozwoju Terytorialnego – jednostka organizacyjna województwa sporządza m.in. wojewódzki plan zagospodarowania przestrzennego;
- Dolnośląska Służba Dróg i Kolei – jednostka organizacyjna województwa realizująca zadania z zakresu budowy, przebudowy, remontu dróg wojewódzkich oraz infrastruktury kolejowej;
- aktywizacja rynku pracy – wsparcie osób, które utraciły zatrudnienie z przyczyn dotyczących pracodawców” (przez Dolnośląski Wojewódzki Urząd Pracy);
- „Grant Plus” – projekt realizowany w celu zoptymalizowania warunków w zakresie prowadzenia prac badawczych poprzez stypendia dla 240 doktorantów do 2015r. W ramach projektu wspierani są doktoranci kształcący się na kierunkach matematyczno-przyrodniczych i technologicznych.

Ochrona Środowiska i Gospodarka Wodna:

- Dolnośląski Zarząd Melioracji i Urządzeń Wodnych – zajmuje się wszystkimi urządzeniami melioracyjnymi które służą do zabezpieczania przed powodzią (na małych ciekach wodnych, czyli poza Odrą);
- odszkodowania za szkody wyrządzone przez zwierzęta na obszarach rolniczych;
- kontrola działalności związanej z wydawaniem koncesji geologicznych na poszukiwanie i wydobywanie kopalin na terenie Województwa Dolnośląskiego;
- edukacja ekologiczna.

Rolnictwo i Obszary Wiejskie:

- Program Rozwoju Obszarów Wiejskich – przeznaczenie środków finansowych na różne przedsięwzięcia wspierające rolnictwo oraz poprawiające jakość życia na wsi. Przy udziale tych budowane lub odnawiane są świetlice wiejskie, place zabaw, biblioteki;
- Urząd Marszałkowski organizuje konkursy m.in. "Odnowa Dolnośląskiej Wsi", "Piękna Wieś Dolnośląska".

Bezpieczeństwo:

- program „Poprawa bezpieczeństwa w Województwie Dolnośląskim” (m.in. zakup samochodów gaśniczo-ratowniczych dla OSP, zakup sprzętu ratowniczego dla GOPR);
- współfinansowanie konkursu „Uczę się bezpiecznie żyć” dla uczniów szkół podstawowych, gimnazjalnych i ponadgimnazjalnych.

Insygnia Samorządu Województwa Dolnośląskiego

Województwo Dolnośląskie jest jednym z 16 województw, utworzonych w ramach reformy administracyjnej w 1999 r. Od początku funkcjonowania naszego samorządu województwa pracujemy nad tym, by każdy mieszkaniec naszego regionu z dumą mógł powiedzieć: „Jestem Dolnoślązakiem”.

Od 2009 roku posiadamy nowe symbole Dolnego Śląska – herb i flagę Województwa Dolnośląskiego.

**HERB
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

**FLAGA POZIOMA
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

**FLAGA PIONOWA
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO**

W 2010 roku Sejmik ustanowił dzień 16 października Świętem Województwa Dolnośląskiego.

16 października 2011 roku sejmik przyjął uchwałę o wzorach Insygniów, które, po ich wykonaniu – 16 października 2012 roku zostały wręczone na uroczystej sesji z okazji święta województwa. Insygnia są symbolami władzy świeckiej w województwie sprawowanej przez Przewodniczącego Sejmiku, Marszałka Województwa oraz Radnych Województwa Dolnośląskiego. Swym wyglądem nawiązują do historii Dolnego Śląska Piastów Śląskich.

Insignia Województwa Dolnośląskiego to:

1. łańcuch, laska i pieczęć Przewodniczącego Sejmiku Województwa Dolnośląskiego:

**ŁAŃCUCH
PRZEWODNICZĄCEGO
SEJMIKU**

Łańcuchy Przewodniczącego Sejmiku i Marszałka składają się każdy z 9 ogniów z herbami księstw i 9 z ogniów z godłem roty księcia Henryka Brodatego.

**LASKA PRZEWODNICZĄCEGO
SEJMIKU**

Na szczycie dwumetrowej laski osadzony jest Orzeł Śląski z XIV wieku, figurka analogiczna do orła na szczycie elewacji południowej Kościoła św. Krzyża we Wrocławiu.

**PIECZĘĆ
PRZEWODNICZĄCEGO
SEJMIKU**

2. Łańcuch i pieczęć Marszałka Województwa Dolnośląskiego:

**ŁAŃCUCH
MARSZAŁKA
WOJEWÓDZTWA**

**PIECZĘĆ MARSZAŁKA
WOJEWÓDZTWA**

3. odznaka Radnego Województwa Dolnośląskiego:

**ODZNAKA RADNEGO
WOJEWÓDZTWA**

Nagrody i Odznaczenia Samorządu Województwa Dolnośląskiego

Sejmik Województwa Dolnośląskiego jako najwyższy organ władzy samorządowej regionu wyróżnia swoich obywateli następującymi nagrodami.

1. Honorowy Obywatel Dolnego Śląska CIVI HONORARIO

Tytuł przyznawany jest osobom, które swoją postawą i pracą, w szczególności na polu gospodarczym, społecznym i kulturalnym wniosły wkład w rozwój i podnoszenie konkurencyjności Dolnego Śląska, promocji regionu w Polsce i za granicą oraz przyczyniły się do kształtowania tożsamości regionalnej.

- rok 2004 – Jego Eminencja Ksiądz Kardynał Henryk Gulbinowicz;
- rok 2007 – profesor Władysław Bartoszewski;
- rok 2008 – profesor Leon Kieres.
- Nagroda została kilkakrotnie przyznana również pośmiertnie w roku 2010 uhonorowani zostali między innymi: - ś.p. Lech Kaczyński – Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej; ś.p. Ryszard Kaczorowski – ostatni Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej na uchodźstwie oraz inne ofiary katastrofy smoleńskiej.

CIVI HONORARIO

2. Odznaki Honorowe Zasłużony dla Województwa Dolnośląskiego.

Nadawane od czerwca 2012 roku Odznaki Honorowe złote lub srebrne mają na celu wyróżnienie i docenienie ludzi z różnych środowisk lokalnych.

**ODZNAKA ZŁOTA ZASŁUŻONY DLA
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO**

**ODZNAKA SREBRNA ZASŁUŻONY DLA
WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO**

3. Dolnośląska Nagroda Kulturalna SILESIA Sejmiku Województwa Dolnośląskiego.

Od roku 2008 Sejmik Województwa Dolnośląskiego honoruje tą nagrodą twórcę dzieła artystycznego, wydarzenia lub projektu kulturalnego, który w sposób szczególny wniósł wkład w rozwój dolnośląskiej kultury lub promował nasz region w Polsce i za granicą. Nagroda jest przyznawana w dwóch kategoriach – dla instytucji i dla osoby fizycznej (indywidualnie).

Nagrodę otrzymał między innymi w 2009 roku Teatr im. Heleny Modrzejewskiej w Legnicy; a w 2011 roku Tadeusz Różewicz.

4. Nagrody Marszałka Województwa Dolnośląskiego.

Więcej informacji o działalności Samorządu Województwa Dolnośląskiego znajduje się na stronach:

- <http://www.dolnyslask.pl/>
- <http://www.sejmik.dolnyslask.pl/>

Zapraszamy również do odwiedzenia profili „Sejmik Województwa Dolnośląskiego” oraz „Dolny Śląsk” na portalu społecznościowym Facebook.

Lekcja wiedzy o administracji rządowej i samorządowej w województwie” została objęta Honorowym Patronatem Wojewody Dolnośląskiego Tomasza Smolarza, Marszałka Województwa Dolnośląskiego Cezarego Przybylskiego oraz Dolnośląskiego Kuratora Oświaty Beaty Pawłowicz.

**DOLNY
ŚLĄSK**

PATRONAT HONOROWY
MARSZAŁKA
WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO

<http://www.duw.pl/> – strona internetowa Dolnośląskiego Urzędu Wojewódzkiego;

<http://www.kuratorium.wroclaw.pl> – strona internetowa Kuratorium Oświaty we Wrocławiu.